

Nu dan, indien Gij hun zonden vergeven zult! doch zoo niet, zoo delg mij nu uit Uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt. Ex. 32:32.

Gij weet, wat er gebeurd is. Op den berg Sinai is de Heere met Mozes, den middelaar der wet. Hier gaat de Heere Zijn volk ondertrouwen in gerechtigheid. De verbondswet wordt afgekondigd. Het is het uur van den Hemelschen Bruidegom. Die Zichzelf een bruid formeert. Maar in dit uur der aanneming tot kinderen heeft Israël dezen verkiezenden God reeds verworpen door het oprichten van een gouden kalf. En dan komt Mozes' eerste gebed. Wij lezen in vs 11: Doch Mozes aanbad het aangezicht des Heeren zijns Gods. En hij zelde: o Heere, waarom zou Uw toorn ontteken tegen Uw volk, hetwelk Gij met groote kracht en met een sterke hand uit Egypteland uitgevoerd hebt? Dit is Mozes' eerste gebed voor dit schuldige volk. En dit gebed is nog conform het Woord Gods, want hier pleit Mozes op 's Heeren verkiezing, op Gods vrijmachtig welbehagen in Christus. „Gedenk aan Abraham, Izaak en Jacob, Uwe knechten, aan welke Gij bij Uzelf gezworen hebt”. Hier beweegt zich de liefde van Mozes nog binnen de grenzen van het geopenbaarde Woord Gods. Want hij zoekt den pleitgrond in Christus. Maar op dit gebed volgt dan het strafgericht over Israël, waarbij door het optreden van den stam van Levi er drie duizend vallen. In dit strafgericht komt Mozes op voor het heilig recht des Heeren. Maar dan breekt de nacht aan, waarin Mozes worstelt om een uitweg te zoeken voor Israël. Het is de donkerste nacht van zijn leven. Zijn eerste gebed heeft God wel verhoord. Israël zal niet vernietigd worden, maar als volk behouden. Doch de toorn is niet verzoend, en 's Heeren gramschap ligt nog dreigend boven Israëls tenten. Wat zal er morgen gebeuren als de zon opgaat? Dat is de pijnigende vraag, welke Mozes bezig houdt. En terwijl in dien donkeren nacht Mozes' gedachten gaan en gaan, rijpt er een gedachte in zijn ziel, een laatste mogelijkheid. Hij zal tot God gaan en zeggen: „Nu dan, indien Gij hun zonden vergeven zult, indien het strafgericht voldoende is geweest, doch zoo niet, zoo delg mij nu uit Uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt. Neem mij dan als offer voor dit schuldige volk”. Dat is het plan dat hij den Heere zal voorleggen. Hij uit het boek des levens. Hij dervende de heerlijkheid Gods, als Israël maar behouden mag blijven, en het leven hebben mag in de heerlijkheid Gods. Zoo grijpt Mozes in zijn bange worsteling naar de idee van het plaatsbekleedend lijden. Hij in de plaats van dit schuldige volk. Hij als één voor allen. Maar..... hij grijpt er naar buiten het raam der geopenbaarde dingen en overschrijdt alzo de grenzen van zijn ambt, dat God hem gegeven heeft, middelaar der wet te zijn. Hij heeft verlaten den vasten bodem van het Woord Gods, omdat hij geen uitweg meer ziet. Daarom gaat zijn gebed — neem mij — ook in tegen de wet en tegen het evangelie. Tegen de wet, immers de ziel, die zondigt zal sterven. En hebben zij niet allen gezondigd? Niet alleen deze drie duizend, maar het gansche volk? Mozes ziet in zijn groote liefde niet meer het heilig recht des Heeren — zij hebben allen overtreden. Maar zijn gebed gaat ook in tegen het evangelie. Als Mozes zegt: neem mij, dan doet hij alsof hij verbondshoofd kan zijn, in wien ze allen begrepen zijn en die de straf kan dragen als één voor allen, en het leven kan verwerven als één voor allen. In zijn brandende liefde heeft hij ook het evangelie vergeeten, dat God een ander geven zal, in wien zal zijn vrijspraak van schuld en recht op het eeuwige leven. Geplaatst binnen het raam van het geopenbaarde Woord — wet en evangelie — schrompelt Mozes' gebed weg onder den hoogen ernst van Gods gemaakt bestek — verzoening door voldoening. In zijn liefde onttrekt hij zich aan de wet, en ziet hij niet de verschrikking van den toorn Gods, en weet hij niet wat hij zegt — neem mij! En zich onttrekkende aan het evangelie weet hij niet wat voor dwaasheid hij zegt: de middelaar verloren, en het volk behouden! Hij doet een slag in de lucht. Want Mozes is maar een mensch, maar niet de Zoon des menschen, met dat kostelijk geheim der unio mystica, welke het Hoofd met de leden verbindt, en de leden met het Hoofd. Hij is niet Middelaar der genade. Die plaatsbekleedend kan gaan, en ondergaan kan den last van den eeuwigen toorn Gods, een geheele schare van verdoemden met Zich meestekkend, en plaatsbekleedend het recht verwerven kan op de heerlijkheid Gods, een geheele schare van verlosten met Zich meestekkend. Daarom heeft de Heere ook deze bede afgewezen en Mozes' offer niet aangenomen. En als de Heere zegt: Dien zou Ik uit Mijn boek delgen, die aan Mij zondigt, dan brengt de Heere Mozes terug binnen de grenzen van het geopenbaarde Woord, en geneest Hij Mozes van zijn overspannen liefde, en bindt hem weer aan zijn eigen ambt — middelaar der wet, — opdat Israël door de wet tot Christus uitgedreven worde, den Middelaar der genade. En later op den berg der verheerlijking heeft Mozes zijn dwaasheid erkend, en houdt hij nu aan Christus voor Diens uitgang te Jeruzalem, dus Gods gemaakt bestek — verzoening door voldoening. Mozes heeft in dien nacht wel een glimp gezien van het plaatsbekleedend lijden en sterven — de Middelaar

in isolement, terwille van het volk, maar niet het wonder gezien der unio mystica, welke zijn zal in Christus — allen in één begrepen. Eén die voor allen drinkt den drinkbeker van den onvermengden toorn van God, om nu den Zijnen voor te zetten den drinkbeker van de genade en de barmhartigheid, welke roemt tegen het oordeel. Daarom vinden wij ook in den hof van Gethsemane geen Middelaar, die bidt buiten het raam van Gods gemaakt bestek, maar die in het groote uur van het heilig recht des Heeren zegt: Hier ben Ik, neem Mij. Uw wil geschiede — verzoening door voldoening. Alleen Uw gemaakt bestek. Hij heeft Zijn volk lief met een oneindige liefde. Maar Hij zoekt ook het recht Zijns Gods, dat Hem verbrijzelen zal. En Hij kan nu gaan plaatsbekleedend, omdat Hij is waarachtig God en Mensch, en Hij heeft dat groote wonder van de unio mystica. Mozes redt er niet één van het verderf, en moet ook zelf gered worden. Maar Christus als Middelaar der genade redt onze ziel van

„LICHAAM” (III, slot)

Uit het gezegde is duidelijk, dat het spreken van „een mystiek lichaam van Christus” en van „openbaring(en) van het mystieke lichaam van Christus” niet te verantwoorden zal zijn tegen het gebruik van het woord „lichaam” gelijk wij dat tegenkwamen.

Natuurlijk zijn er in het lichaam van Christus ontelbare „mystieke” (verborgen, bijvoeglijk naamwoord) factoren. Evenals in ons lichaam, als levend geheel. Evenals in den staat, het rijk.

Maar in het begrip „lichaam” zelf ligt al het element der openbaarheid, der zichtbaarheid, van het georganiseerd zijn. Het klassieke gebruik van het latijnsche woord „corpus” ter vertaling van het grieksche „soma” heeft deze eenvoudige wijsheid ter harte genomen¹⁾. Het is uiteraard onbekwaam om ons te zeggen, welke „mystieke” factoren in Christus' lichaam werken. Maar het kan ons wel illustreren, welke taal de H. Geest gebedigd heeft om ons den schat der openbaring te doen toekomen²⁾. De tweede naamval (lichaam van Christus) ziet niet op de samenstellende deelen (de geloovigen) doch op den Naam van den Koning der Kerk³⁾, der kudde, die, b i j e e n g e b r a c h t zijn, de als congregatie, zijn lichaam, zijn volk, zijn staat is.

En het is wel een beetje beschamend, dat theologen, die om aan de moeilijkheden der kerkelijke revoluties te ontkomen, de revolutionairen willen legaliseren, achteraf, door hen, met de niet-revolutionairen, om te vormen tot één vorm (of „openbaring”(!)) van Christus' (mystieke) lichaam; terwijl een jurist van een roomsche universiteit hun moet komen vertellen, dat wat hij vond in de juristen van den tijd van Paulus en van keizer Augustus zich ten aanzien van de betekenis van het woord „lichaam” verdraagt met wat Paulus zegt over de kerk als lichaam van Christus⁴⁾. Wat in een lichaam mystiek is maakt het lichaam tot lichaam, niet mystiek (verborgen) doch als lichaam openbaar. Gelijk wat in een lichaam onzichtbaar is het lichaam zelf als levend lichaam zelf zichtbaar doet zijn. De Geest is onzichtbaar in het lichaam, maar het lichaam is zichtbaar.

Het was dan ook miskenning van den Geest Gods, dat men de 12 artikelen niet langer zag als eigenlijk drie, en toen er toe kwam, de kerk als g e m e e n s c h a p der heiligen (de komma tusschen die twee zelfstandige naamwoorden!), en de v e r g e v i n g d e r z o n d e n, en de o p s t a n d i n g d e s v l e e s c h e s en het e e u w i g l e v e n te zien als losse aanhangsels bij de 12 artikelen, als stonden die los van den Geest. Integendeel, die ALLE zijn zichtbare werken van den Geest als derden Persoon, alles nemende uit Christus. Hij, in de wereld komen-

¹⁾ De Visscher, 92: corpus (corpora) rei publicae; c. populi; c. civitatis; c. imperii; c. Germaniae; c. senatus. Toute collectivité organisée peut, en effet, être conçue comme constituant une unité. Le mot corpus est alors précisément celui dont les classiques se servent pour exprimer cette conception.

²⁾ De Visscher, 93: des juristes qui, se basant sur la classifications stoïcienne, admettent trois genres de corps: „unum, quod continetur uno spiritu et Graece ὁμοῖον vocatur, ut homo tignum lapsi et similia: alterum quod ex contingentibus..... constat, quod ἀνέκχρηστον vocatur, ut aedificium navis armarium: tertium, quod ex distantibus constat, ut corpora plura (non) soluta, sed uni nomini subiecta, veluti populus legio grex. (Pomponius).

³⁾ Substantif au génitif singulier, exprimant le genre du corps..... et non par un génitif pluriel de ses éléments composants.

⁴⁾ Nous n'avons pas à entrer dans des recherches sur la signification de corpus ou σώμα dans la pensée et la littérature chrétienne des premiers siècles. Il nous suffira d'observer qu'elle ne trahit aucune déviation du sens classique grec ou latin; Saint Paul, Col. 1, 18, 24: σώμα, ὁ ἰσχυρὸς ὁ ἐκκλησία; Rom. 12, 5; 1 Cor. 12, 12 et suiv.; Eph. 4, 4. Dans le Nouveau Testament, l'usage de σώμα et tant qu'il se réfère à une société, apparaît constamment basé sur la métaphore du corps humain..... σώμα „quod continetur uno spiritu”. De Visscher, 91.

het verderf. Als over Hem dan ook komt het groote uur van den toorn Gods, sleept Hij plaatsbekleedend Zijn volk mee door de zee van den toorn Gods, en trekt Zijn volk mee naar het land van den sabbath Gods. Hij drinkt nu den drinkbeker van den toorn Gods alleen in volstrekt isolement. Maar Hij zegt ook, dat Hij met ons drinken zal in eeuwige gemeenschap den drinkbeker van de brulof des Lams. Mozes, de middelaar der wet, liet tenslotte de wet los. Hij zag geen uitkomst meer. Maar Jezus, de Middelaar der genade, volbracht de wet, omdat Hij als het Lam Gods de uitkomst wist — Mijn bloed reinigt van alle zonden. Lof zij het Lam, dat onze zonden op Zich nam. Hij sloeg geen slag in de lucht, maar volbracht den Raad Gods aangaande onze verlossing — verzoening door voldoening. Nu kan Hij Zijn volk bekleeden met Zijn gerechtigheid, en zetten zonder vlek of rimpel voor God. Wij gaan nu met Hem ten hemel in en erven koninkrijken. En dat vanwege het wonder, dat God gemaakt heeft, het wonder der unio mystica — één in wien wij allen begrepen zijn. En dat wonder is nu alleen in Jezus Christus en Dien gekruisigd. v. d. B.

KERKELIJK LEVEN

de, en uit Christus „nemende”, vergadert de kerk (even zichtbaar als elk ander politieuma), laat ambtelijk absolute hooren en bedienen met zichtbare effecten in-rechten; wekt de dooden op om ze bij de zichtbare kudde, gereed gebracht, c o m p l e e t in te voegen, en geeft een openbaar, vast, georganiseerd eeuwig leven. De Twaalf artikelen zijn er eigenlijk drie: de Vader is ons bekend in zijn werken, de Zoon in zijn publieke werken, de Geest in zijn openbare, consumerende, de wereld reorganiseerende en fixeerende werken. K. S.

Balans der Synodocratie

We hebben de balans van Oosterbeek al opgemaakt: verloochend van binnen uit. Wat de synodocratische aanmoedigers van „Oosterbeek” betreft, ook hier vallen eenige conclusies te trekken, die de balans laten opmaken.

Punt één is: ook het jongste lid van het synodocratische Kamper hoogerlerencollege heeft thans Oosterbeek afgewezen. Na veel vriendelijke woorden-vooraf, zooals men begrijpt. We moeten zelfs erkennen, dat de Benjamin in den Kamperkring — dr Brilenburg Wurth — zelfs den moed heeft, te erkennen, dat het „niet fair zou zijn”, als de synodocraten een „smaldeel” willen losweken; hetgeen intusschen toch maar gebeurt en gebeuren moet (het pogen, bedoelen we, de rest weet God) zolang men de eerlijke methode (van deputaten) weigert en, zelf deputaat zijnde, staat te applaudisseeren (achter een scherm) als ds Bos zegt: deputaten-arbeid „doorbreken”, wat natuurlijk ongeoorloofd was.

Overigens stelt ook dr B. Wurth ons teleur. Hij schaaft zich onder degenen, die het gehaspel over „perfectum” (wedergeboren) of „futurum” (te wederbaren) onvruchtbaar vinden. Nu, wij kunnen daar in komen. En de telegrafist Barkey Wolf, steunpilaar van de synode en van Elsevier, ook. Die vindt (de zaken alweer op zijn kop zettende) dat Schilder's scholastiek de synode van den weeromstuit gedwongen heeft, é v e n s c h o l a s t i e k t e d o e n: of die heer ook gelooft in zijn uitspraakjes! Maar dr Wurth moest weten, dat het daar niet over loopt. Hieróver gaat het (als over een heel klein onderdeel) dat men EERST zei: God wil niet, dat men van het perfectum ook maar één gekloofde haar afwijkt, en wie het toch doet, m o e t e r u i t, en dat men LATER zei (toen wij weggestuurd waren): God vindt het best, dat ge een gekloofde haar afwijkt. Die gekloofde haar is het niet, dr Wurth, maar het misbruik van Gods Naam in stukken, waarboven staat: In naam des Konings. Wist U dat niet?

Voorts meent dr Wurth, dat we moeten doorstooten tot achter de dogmatische en kerkrechtelijke de-tailkwesities. Dat meende ondergeteekende ook (13 Dec. 1943), maar men heeft eerst gezegd: détailkwesities? ho maar: z a k e n v a n l e v e n e n d o o d. En toen kreeg dr G. B. Wurth moed om naar Kampen te komen. Waarom verwringt ook hij de eenvoudigste dingen? Hij heeft te veel gepraat, en te weinig g e s c h r e v e n. Vandaar ook bij hem nu een verkeerde leiding. Vandaar dat hij het belangrijke wel ziet in wat niet op synodaal besluitenpapier staat, maar wat er wel op staat rangschikt onder de kleinigheidjes. De wereld op haar kop. Een rechter, die een huwelijks-conflict bij vonnis heeft afgedaan, moet niet, als 't vonnis aangevochten wordt, zeggen: huwelijksethiek is toch zoo'n geweldig ding, praat me niet over dat vonnisje. Hij jukt. Hij weet, dat een vonnis administratie-van-Gods-recht wil heeten. Hij vergooit zijn ambt, als hij zóó zijn lastige critici zich van den hals wil schuiven. Zóó vergooit dr Wurth zijn „ambtelijke” (!) synode (ik spreek op zijn standpunt).

Het droevigste is nu, dat ook een man als Wurth thans schrijft: ook „ginds” (d.w.z. bij de „vrijgemaakten”) wordt meer en meer gezien, dat we sterk uit